

E.I.A.

Ecolabelling

Environmentální audit

Ekologická daňová
reforma

Vilém Pařil

Environmentální ekonomie

Trvale udržitelný rozvoj

- 1980 World Conservation Strategy
- Definice TUR
  - rozvoj, při kterém uspokojování potřeb současných generací neohrožuje uspokojování potřeb generací budoucích

Principy TUR

- oživení hospodářského růstu
- změna kvality růstu
- uchování přírodních zdrojů
- udržitelná úroveň populace
- šetrná orientace technologií
- integrace ekonomicko-ekologických aspektů
- reforma mezinárodních hospodářských vztahů
- mezinárodní spolupráce

E. I. A.

- Environmental Impact Assessment
- 70. léta 20. stol.
  - USA
  - Rozšíření CBA
- 1972 Stockholm
  - 1. mezinárodní konference OSN o ŽP
- 1985 směrnice EHK č. 85/337/EEC
  - O posuzování vlivu na životní prostředí

Základní dokument EIA

- pravděpodobné vlivy zamýšlené akce na životní prostředí
- nevyhnutelné negativní dopady akce
- možné náhradní varianty akce
- vztah mezi krátkodobými a dlouhodobými vlivy akce
- nároky akce na nenahraditelné zdroje

Legislativa

- směrnice EHK č. 85/337/EEC
- Zákon 244/1992 Sb.
  - o posuzování vlivů rozvojových koncepcí na životní prostředí
- Zákon 100/2001 Sb.
  - o posuzování vlivů na životní prostředí a o změně některých souvisejících zákonů
- Vyhláška 457/2001 Sb.
  - o odborné způsobilosti a o úpravě některých dalších otázek souvisejících s posuzováním vlivů na životní prostředí

Etapy provádění E.I.A.

- Předběžné šetření (screening)
  - cílem je posouzení nutnosti aplikace metody
- Stanovení rozsahu (scoping)
  - Záměry posuzované EIA
- Zhodnocení dopadů (assessment)
- Sepsání požadovaných zpráv (reporting)

Zhodnocení dopadů (assessment)

- metoda ad hoc
- metoda překládání vrstev
- indexová metoda
- maticová metoda
- síťová metoda
- *metody CA (computer analyses)*

Fáze projednávání E.I.A.

- Oznámení
- Zjišťovací řízení (kategorie II)
  - Screening
  - Scoping
- Dokumentace
- Posudek
- Veřejné projednání
- Stanovisko

Krajinářské vyhodnocení

- Liniové stavby
- Metodický postup vyhodnocení území
  - Vymezení zájmového území
  - Výběr mapových podkladů
  - Analýza územních složek
  - Dílčí syntézy
    - Environmentální
    - Urbanistická
  - Výsledná syntéza
    - Rozčlenění do 3 zón

Analýza územních složek

- geomorfologie (mapa 1)
  - hlavní typy reliéfu podle výškové členitosti a převládající sklonitosti
- geologie (mapa 2)
  - nerostné bohatství, seismické vlivy, území ohrožená sesuvy
- voda (mapa 3)
  - vodní toky a vodní plochy
- ochrana vodních zdrojů (mapa 4)
  - ochranná pásma vodních zdrojů, CHOPAV, ochranná pásma přírodních léčivých vod, vodárenské toky

Analýza územních složek

- prvky ekologické kostry krajiny (mapa 5)
  - zvláště chráněná území NP, CHKO, NPR, PR, NPP, PP, významné krajinné prvky
- Územní systém ekol. stability (mapa 6)
  - regionální ÚSES
- lesní ekosystémy (mapa 7)
  - Kategorie podle ekostabilizační funkce
- zemědělská půda (mapa 8)

Analýza územních složek

- archeologické lokality a historické stavby (mapa 9)
- sídelní struktura (mapa 10)
  - hranice sídelních intravilánů atd.
- doprava (mapa 11)
  - dopravní infrastruktura

Dílčí syntéza - environmentální

- ekologické hodnoty území
- integrace informací map č. 3 - 8
- výsledkem stanovení 3 typů zón
  - dílčí syntetická mapa č. 1
    - Zóna 1
      - Max. ochrana zachování ekologických funkcí
    - Zóna 2
      - Možná lokalizace investic za předpokladu realizace mimořádných opatření
    - Zóna 3
      - Lokalizace liniových staveb obecně přípustná

Dílčí syntéza - urbanistická

- urbanistické hodnoty území
- integrace informací map č. 9 - 11
- výsledkem stanovení 3 typů zón
  - dílčí syntetická mapa č. 2
    - Zóna 1
      - Max. ochrana
    - Zóna 2
      - Možné kompromisy
    - Zóna 3
      - Lokalizace liniových staveb obecně přípustná

Výsledná syntéza

- Zóna 1
  - Max. ochrana ekologické stability
  - Silná urbanizace
- Zóna 2
  - Možné kompromisy
  - Možnost lokalizace, ale nutná ochrana
- Zóna 3
  - Lokalizace liniových staveb obecně přípustná

Příklady mapových podkladů

- <http://geoportal.gov.cz>
- <http://gis.up.npu.cz/>
- <http://mapy.nature.cz/>
- [http://heis.vuv.cz/data/webmap/isapi.dll?
map=mp_heis_voda&](http://heis.vuv.cz/data/webmap/isapi.dll?map=mp_heis_voda&)
- <http://www.lpis.cz/>
- [http://geoportal.jsdi.cz/geoportal_RSDCR/d
efault.aspx](http://geoportal.jsdi.cz/geoportal_RSDCR/default.aspx)

Příklady záměrů – kategorie I

- Trvalé odlesnění nebo zalesnění nelesního pozemku o ploše od 25 ha (KÚ)
- Přehrady, nádrže a jiná zařízení určená k zadržování nebo k akumulaci vody a v ní rozptýlených látek, jestliže objem zadržované nebo akumulované vody přesahuje 10 mil. M³
- Chov hospodářských zvířat s kapacitou nad 180 dobytčích jednotek (1 dobytčí jednotka = 500 kg živé hmotnosti) (KÚ)
- Těžba černého uhlí - nový dobývací prostor
- Průmyslová výroba farmaceutických produktů chemickou nebo biochemickou cestou (KÚ)

Příklady záměrů

- Novostavby železničních drah delší 1 km
- Letiště se vzletovou a přistávací dráhou v délce 2 100 m a více
- Novostavby, rozšiřování a přeložky dálnic a rychlostních silnic
- Kategorie II (zjišťovací řízení)
  - Trvalé nebo dočasné odlesnění plochy od 5 do 25 ha
  - Úpravy toků a opatření proti povodním významně měnící charakter toku a ráz krajiny
  - Výroba nábytku s kapacitou vstupu suroviny nad 10 tis. m³/rok
  - 1 Novostavby, rozšiřování a přeložky silnic všech tříd a místních komunikací I. a II. třídy

SEA

- Strategická E.I.A.
- Hodnocení strategických a koncepčních plánů a dokumentů („konceptí“)
- Příklady
  - Koncepce vodohospodářské politiky MZ
  - Územní plán obce
  - Plán odpadového hospodářství kraje
  - Program rozvoje kraje apod.

Kritéria pro zjišťovací řízení

- Obsah
- **účelnost** stanovených variant řešení k dosažení sledovaných cílů koncepce
- **míra**, v jaké koncepcí stanoví **rámec pro záměry a jiné činnosti**, a to buď vzhledem k jejich umístění, povaze, velikosti a provozním podmínkám nebo z hlediska požadavků na přírodní zdroje
- **míra**, v jaké **ovlivňuje jiné koncepce**;
- **význam** koncepce pro začlenění požadavků na ochranu **životního prostředí a veřejné zdraví**, zejména s ohledem na podporu udržitelného rozvoje;
- vliv koncepce na **udržitelný rozvoj** dotčeného území (včetně sociálně-ekonomických aspektů)
- problémy životního prostředí a veřejného zdraví, které jsou závažné pro koncepci;
- význam koncepce pro implementaci požadavků vyplývajících z právních předpisů Evropského společenství týkajících se životního prostředí a veřejného zdraví (např. plány a programy v oblasti odpadového hospodářství nebo ochrany vod)

Kritéria pro zjišťovací řízení

- Vlivy
  - pravděpodobnost, **doba trvání, četnost a vratnost** vlivu
  - kumulativní a synergická povaha vlivu
  - **přeshraniční** povaha vlivu
  - rizika pro životní prostředí a veřejné zdraví vyplývající z provedení koncepce (např. při přírodních katastrofách, při haváriích)
  - závažnost a **rozsah** vlivu (počet obyvatel, který by mohl být pravděpodobně zasažen)
  - důležitost a zranitelnost oblasti, která by mohla být zasažena, s ohledem na
    - zvláštní přírodní charakteristiku nebo kulturní dědictví
    - hustotu obyvatel, osídlení a míru urbanizace
    - překročení norem kvality životního prostředí nebo mezních hodnot
    - kvalitu půdy a intenzitu jejího využívání

Weby EIA, SEA

- Záměry
- http://portal.cenia.cz/eiasea/view/eia100_cr
- Koncepce
- http://portal.cenia.cz/eiasea/view/SEA100_koncepce

IPPC

- Integrovaná prevence a omezování znečištění (Integrated Pollution Prevention and Control)
- Zákon 76/2002 Sb.
- Směrnice 96/61/ES a 2008/1/ES

- Instalace zařízení

Fáze IPPC

- Žádost
- Vyjádření úřadů a OZO
- Rozhodnutí a vydání integrovaného povolení
- Přezkum

Schéma IPPC

			Žádost o vydání integrovaného povolení		
			KÚ/MŽP		
	<i>do 20 dnů</i>		<i>do 20 dnů</i>		
	vyžádání podkladů v listinné podobě		ověření kompletnosti žádosti shledání úplnosti		
žádost OZO	<i>do 7 dnů</i>		<i>do 7 dnů</i>	<i>do 7 dnů</i>	
<i>neprodleně</i>	žádost o vyjádření účastníků		žádost o vyjádření úřadů	zveřejnění	
úřad informuje účastníky <i>do 45 dnů</i>			<i>do 30 dnů</i>	30 dnů vyvěšení	<i>do 8 dnů</i>
vyjádření OZO			vyjádření úřadů		přihlášení účastníků řízení
<i>neprodleně</i>	<i>do 5 dnů</i>		<i>do 45 dnů</i>		
zveřejnění OZO	ústní jednání		rozhodnutí		
<i>30 dnů</i>	vždy na žádost účastníka		splňuje	nesplňuje	
			integrované povolení	zamítnutí	
	<i>do 5 dnů</i>		<i>do 7 dnů</i>		odvolání či rozklad
	zveřejnění		úřad informuje MŽP		zaslání MZe, MPO, MZd
			<i>do 8 let</i>		<i>do 15 dnů</i>
			přezkum		vyjádření
	opatření k nápravě		změna integrovaného povolení	zastavení IP	

Kategorie průmyslových činností

- Energetika
  - Spalovací zařízení o jmenovitém tepelném příkonu větším než 50 MW
- Výroba a zpracování kovů
  - Zařízení na zpracování železných kovů
- Zpracování nerostů
  - Zařízení na výrobu skla, včetně skleněných vláken, o kapacitě tavení větší než 20 t denně
- Chemický průmysl
- Nakládání s odpady
- Ostatní průmyslové činnosti
  - Výroba papíru

Ecolabelling

- Definice

- Celosvětově uplatňovaný koncept
- Dobrovolný informační nástroj
- Vyhodnocení vlastností produktů (výrobků či služeb) a jejich vlivu na ŽP

- Cíl

- Povzbudit S a D u produktů šetrnějších k ŽP
- Sdělování nezavádějících informací o environmentálních vlastnostech produktů

Vznik ecolabellingu

- 70. léta 20. stol.
- Nejstarší ekoznačky
  - 1978 Německo
    - Der Blaue Engel – Modrý anděl
  - 1988 Kanada
  - 1989 USA, Japonsko
  - 1991 Nový Zéland, Francie
  - ...
  - 1994 ČR
- 1994 vznik Global Ecolabelling Network (GEN)
  - Mezinárodní nezisková organizace

Příklady ekoznaček

Německo

Skandinávie

Japonsko

Programy ekoznaček

- GEN – 26 programů
- Typologie programů
  - Institucionální kritérium
    - Státní – řízen vládou
    - Soukromý – řízen nezávislou organizací
    - Smíšený – nezávislá organizace, podíl vlády
  - Geografické kritérium
    - Regionální
    - Národní
    - Nadnárodní

Typy environmentálního značení a prohlášení

- Dle charakteru a způsobu nabytí
  - I. Ekoznačení
  - II. Vlastní environmentální tvrzení (VET)
  - III. Environmentální prohlášení o produktu (EPD)
    - Environmental Product Declaration
    - The Green Yardstick

Ekoznačení: „ochranná známka“

- Poskytovatel
  - Nezávislá organizace
- Kritéria
  - Vícekriteriální
- Aplikace LCA (Life Cycle Assessment)
  - Všechna stadia LCA
- Určeno pro
  - Konečného spotřebitele
- Certifikace nebo ověření třetí stranou
  - Ano
- Použití značky - logotypu
  - Ano
- Stanovení limitů
  - Ano

Vlastní environmentální tvrzení (VET)

- Poskytovatel
  - Výrobce, dovozce, distributor, maloobchodník
- Kritéria
  - Jednokriteriální – zdůrazňuje určitý aspekt výrobku
- Aplikace LCA (Life Cycle Assessment)
  - Není podmínkou
- Určeno pro
  - Konečného i průmyslového spotřebitele
- Certifikace nebo ověření třetí stranou
  - Možné
- Použití značky - logotypu
  - Možné
- Stanovení limitů
  - Ne

Environmentální prohlášení o produktu (EPD)

- Poskytovatel
  - Výrobce, dovozce, distributor, maloobchodník
- Kritéria
  - Vícekriteriální
- Aplikace LCA (Life Cycle Assessment)
  - Ano, dle stanovené metodiky
- Určeno pro
  - Průmyslového, ale i konečného spotřebitele
- Certifikace nebo ověření třetí stranou
  - Ano
- Použití značky - logotypu
  - Ano
- Stanovení limitů
  - Ne

Principy Ecolabellingu

- Dobrovolnost
- Srozumitelnost a věrohodnost
- Aplikace LCA
  - Nemusí platit u II. typu
- Vyloučení specifických produktů (léčiva, potraviny)
  - Nemusí platit u III. typu (potraviny)
- Časové omezení
- Otevřenost
- Kontrola

Institucionální zabezpečení

- Legislativa
  - Usnesení vlády č. 159/1993
- Programové dokumenty
  - Národní program ekologicky šetrných výrobků 1994
    - I. typ
  - Národní program environmentálního značení 2007
    - II. a III. typ
- Další normy
  - I. typ   ISO 14024
  - II. typ   ISO 14021
  - III. typ   ISO 14025

Institucionální zabezpečení

- Organizace
  - MŽP – garant
  - Rada pro dobrovolné nástroje
  - *(Rada NP EŠV – odborný a poradní orgán MŽP)*
  - Agentura pro ekologicky šetrné výrobky
    - Součást CENIA
    - Informační, administrativní, registrační, kontrolní funkce
  - Akreditované laboratoře
    - Posouzení environmentálních vlastností

Ochranné známky ČR

- Výrobky

- Služby

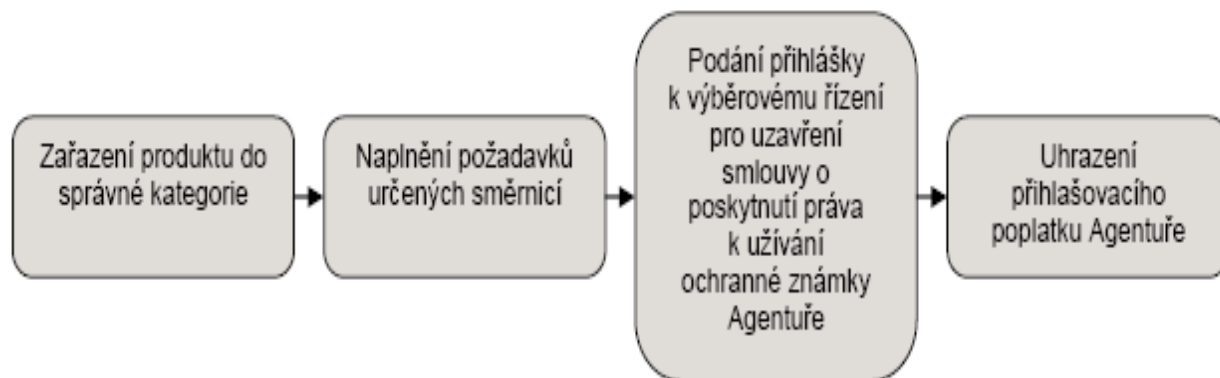

Požadavky na produkty

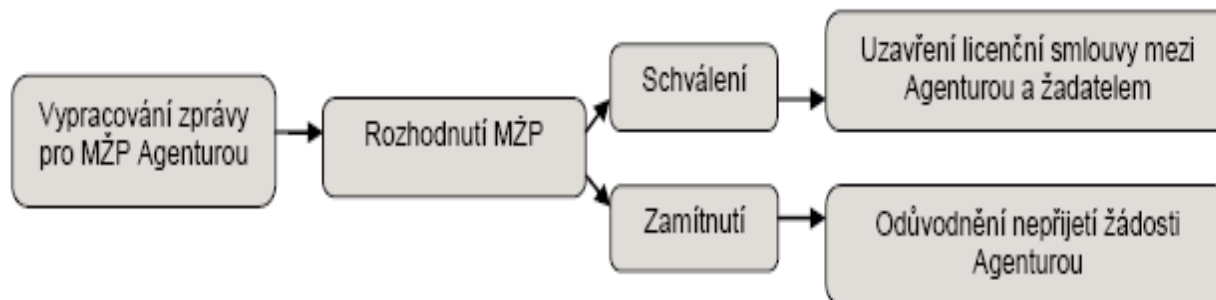
- Základní
  - Funkčnost
  - Užitnost
- Specifické
  - Environmentální vlastnosti

Proces získání ekoznačky

- Postup žadatele o ekoznačku

- Postup při rozhodování o udělení licence

Environmentální značení EU

- Program ekoznačení EU
  - The Flower
  - Platnost EU, Norsko, Lichtenštejnsko, Island
- Nařízení Rady č. 880/1992
- Nařízení Rady č. 1980/2000
- Organizace
  - Evropská komise
  - Konzultační výbor
  - Výbor EU pro ekoznačku (EU Ecolabelling Board)

Poplatky za certifikaci

○ Služby

○ Přihlašovací poplatek

- ČR
  - 10 000 Kč
- EU
  - 9 000 Kč

○ Roční poplatek

- ČR
  - 5 000 Kč
- EU
  - 15 % obratu služby

○ Výrobky

○ Přihlašovací poplatek

- ČR
  - 20 000 Kč
- EU
  - 9 000 Kč

○ Roční poplatek

- ČR
  - 0 Kč
- EU
  - 15 % obratu výrobku

Seznam produktových skupin

- <http://www1.cenia.cz/www/sites/default/files/prod-skupiny-Ekoznacka-EU.pdf>

Institucionální zabezpečení EPD

- Pravidla produktových kategorií
  - Product Category Rules (PCR)
- Mezinárodní systém EPD
  - Nadnárodní úroveň (tvorba PCR)
    - International Competent Body (ICB)
    - Technical Corporation Body (TCB)
    - Zainteresované strany – svazy, asociace apod.
  - Národní úroveň
    - Národní kompetentní orgány – Agentura Realizace systému EPD v ČR
    - Akreditační authority
    - Nezávislí ověřovatelé

Podmínky EPD

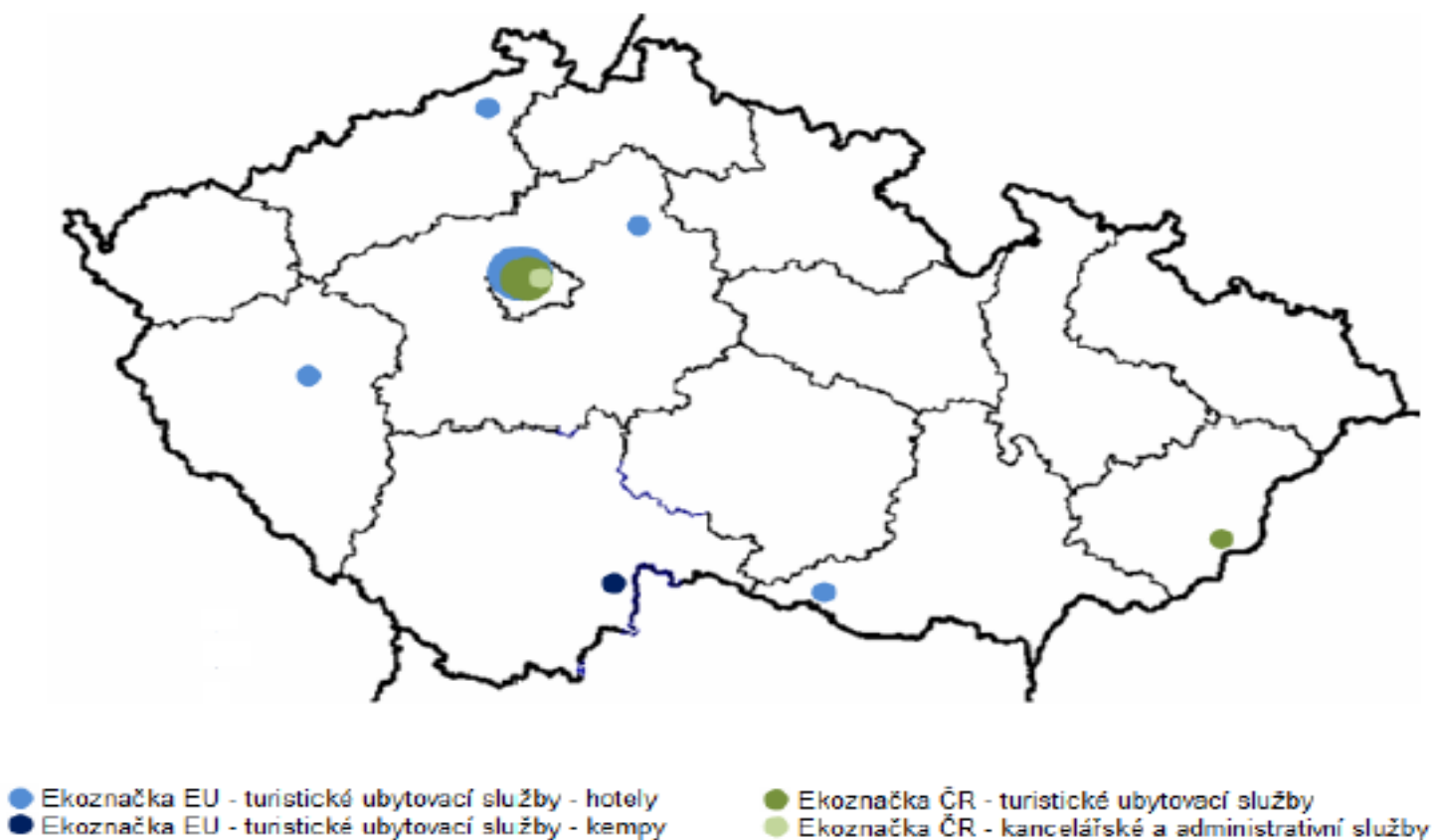
- Platnost
  - 3 roky
- Registrační poplatek
  - 1 000 Euro
- Roční poplatek
  - 1 000 Euro MSP (SME)
  - 2 500 Euro ostatní

Trh ekoznačky

- ČR
  - Ekologicky šetrný výrobek
    - 113 produktů
    - 20 kategorií
    - 98 firem
  - Ekologicky šetrná služba
    - 2 produkty (turismus, administrativa)
    - 10 firem
- EU
  - Výrobek
    - 6287 produktů
    - 21/26 kategorií výrobků
    - 606 firem
  - Služba
    - 481 produktů
    - 2 kategorie (turismus)
    - 456 firem

Rozmístění ekologicky šetrných služeb v ČR

Problémy ecolabellingu

Typ ecolabellingu	Problém	Návrh řešení
Všechny typy	<ul style="list-style-type: none"> • Nedostatečná informovanost • Lhostejnost, skepse	Informační kampaně zaměřené na vzdělávání veřejnosti v oblasti ochrany životního prostředí a ecolabellingu
<i>Environmentální značení I. typu a ekoznačení EU</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Špatná interpretace ekoznaček	Zprůhlednění systému a jeho popularizace
<i>Environmentální značení II. typu</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Greenwashing	Postihy producentů s nepravdivými VET
<i>Environmentální značení III. typu</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Nákladnost vytvoření EPD a z toho plynoucí malý zájem producentů • Omezené množství PCR a složitý proces vytváření nových	Podpora a zvýšení zájmu producentů o registraci EPD snížením poplatků za vedení produktu v databázi

○ Greenwashing

○ Jednání matoucí spotřebitele, týkající se environmentálních vlastností produktu

- zatajený háček, tvrzení bez důkazu, vágní tvrzení, falešné značky – neexistující třetí strana, irelevantní tvrzení, menší zlo, nepravdivé informace

Problémy ecolabellingu

- „Rebound effect“
  - „Efekt zpětného nárazu“
  - Zlepšení environmentálních vlastností
    - získání ekoznačky
    - zvýšení marketingového úsilí
    - zvýšení prodejů zlepšeného produktu

= celkový poměr environmentálního zlepšení produktu vs. zvýšení jeho prodeje

Environmentální audit

- Původně charakter kontrolního kroku vůči EIA
- Cíle
  - soulad mezi prakticky používanými postupy legislativními požadavky v oblasti ŽP
  - funkční optimalizace podnikové kontroly odpovídajícího úseku řízení,
  - nalezení nových možností zlepšování péče o ŽP

Typy auditu

- Vnitřní
  - Vlastník podniku
- Vnější
  - Veřejná kontrola

Provádění auditu

- Periodicita 3 až 5 let
- 3 stadia
  - Přípravné stadium – cíle auditu
  - Vlastní audit – výkon auditu
    - Revize dokumentů
    - Revize na místě
  - Závěrečné stadium – hodnocení a doporučení
    - Report
    - Zpětná vazba

Normy environmentálního auditu

- Původně
  - ISO 14011:1996
    - Postupy environmentálních auditů
  - ISO 14012:1996
    - Kvalifikační kritéria pro environmentální auditory
- Platnost do 2003
- Současnost
  - ISO 19011:2002
  - Společný auditing QMS a EMS

Principy auditu

- Etické chování
- Čestné vykazování
- Profesionální přístup
- Nezávislost
- Průkaznost

Ekologická daňová reforma

- Uhlíková daň nebo uhlíkově-energetická daň
- Pigouovy daně
  - Internalizace nákladů externalit
- Celková výnosová neutralita neboli rozpočtová neutralita
- Distributivní efekt změn struktury daňového systému

Námitky vůči ekologickým daním

- Fiskální politika
  - narušení daňového základu
- Ekonomické dopady
  - $\uparrow$ cen VF $\rightarrow$ $\uparrow$ inflace
- Mezinárodní koordinace
  - konkurenceschopnost
- Omezení politického procesu
  - realizace může být riskantní politickou záležitostí

Etapy EDR

- Principy ekologické daňové reformy
  - 1. etapa
    - 1. 1. 2008
    - Směrnice 2003/96/ES o zdanění energetických produktů a elektřiny
  - 2. etapa
    - Do roku 2013
    - Energetické suroviny, poplatky, doprava
  - 3. etapa
    - 2014 – 2017
    - Vyhodnocení prvních dvou etap

Obchodovatelná povolení

- Tržně orientovaný ekonomický nástroj
- Maximální rozsah znečištění
- Parametry
  - Stanovení škodliviny
  - Vymezení oblasti
  - Maximální rozsah celkového znečištění
  - Způsob přidělení výchozích znečištění
  - Stanovení pravidel obchodování

Depozitně refundační systémy

- Recyklační příplatky
- Varianty
  - I. Spotřebitel dostává po vrácení zálohu v plné výši
    - Optimální návratnost 75 %
    - 25 % → tvorba finanční rezervy → subvence zneškodnění výrobků
  - II. Záloha je součástí prodejní ceny, spotřebitel ji nedostává zpět, možnost odložit výrobek bezplatně na místo likvidace